

Jaarstukken 2019

gemeente
gouda

3.2 Energie en klimaat

Lasten in €
24.768

Baten in €
27.045

Percentage van totale uitgaven
9%

Waar staat het programma voor?

De gemeente handhaaft het ambitieuze doel om in 2040 CO₂-neutraal te zijn. In aanvulling hierop wordt 2040 als streefdatum vastgesteld voor een gasvrije stad. Om dit te realiseren is een grootschalige energietransitie nodig, met als doel om volledige over te gaan van de huidige milieubelastende energiebron naar een volledig duurzame en voor iedereen betaalbare energievoorziening. Op het gebied van klimaatadaptatie, bodemproblematiek, groen en water wil de gemeente werken aan een toekomstbestendige stad met droge voeten voor onze kinderen en kleinkinderen.

Wat heeft Gouda bereikt?

Energietransitie: gasloos bouwen en wonen

In samenwerking met partners in de stad is een begin gemaakt met de Transitievisie Warmte. Deze geeft in 2021 de volgorde aan waarin buurten/ wijken aardgasvrij worden gemaakt. In 2019 zijn de eerste contouren van een afwegingskader hiervoor geschetst. Ook is in 2019 het verduurzamingsprogramma voor gemeentelijk vastgoed gestart. Verduurzaming is een belangrijk onderdeel van het strategisch kader voor onderwijshuisvesting.

Klimaatadaptatie: water en groen

In 2019 zijn het rioleringsplan, de structuurvisie groen en de klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. Bij rioleringsprojecten worden klimaat- en groenopgaven zoveel mogelijk meegekoppeld. Grote bouwplannen moeten verplicht (openbaar) groen realiseren. Vanuit het Groenfonds wordt groenaanleg in de zes minst groene wijken mogelijk gemaakt.

Bodemdaling

In een intensief participatietraject zijn de (on)mogelijkheden besproken van de aanpak van overlast door bodemdaling in de binnenstad. Rondom rioleringsprojecten wordt uitgebreid gecommuniceerd over grondwater en funderingsvraagstukken. Met de rijksoverheid is een regiodeal gesloten, met als inzet een kenniscentrum bodemdaling in de stad.

Wat zijn de belangrijkste indicatoren?

Huishoudelijk restafval in kg per inwoner in 2019; dit was 199 in 2016; streefwaarde is 100 in 2020

Toename van het aantal m² * 1.000 openbaar groen; streefwaarde is 2.030.300 m²; eind 2019 is er 2.054.789 m² groen

Afname CO₂-uitstoot: 308.000 ton in 2017 t.o.v. 321.400 ton in 2016

3.2.1 Wat heeft de gemeente ervoor gedaan?

Energietransitie: gasloos bouwen en wonen

1. In samenwerking met partners in de stad is een begin gemaakt met de Transitievisie Warmte. De Transitievisie Warmte bepaalt de volgorde waarin in buurten of wijken aardgasvrij kunnen worden gemaakt. In 2019 zijn twee transitietafels georganiseerd met partners in de energietransitie. Deelnemers varieerden van woningcorporaties en netbeheerder, via makelaars en hypotheekverstrekkers, tot energiecoaches en actieve bewoners. Ieder is vanuit zijn/haar gezichtspunt gevraagd 'waar zou jij beginnen?'. De uitkomsten van deze gesprekken, die in 2020 worden voortgezet, leiden tot een afwegingskader op basis waarvan de Transitievisie Warmte kan worden opgesteld en een keuze kan worden gemaakt voor de eerste buurt of wijk. De Transitievisie Warmte wordt in 2021 opgeleverd.

2. In 2019 is ook het proces om te komen tot een Regionale Energie Strategie (RES) Midden-Holland gestart. De RES Midden-Holland gaat met name over het opwekken van duurzame elektriciteit en het zoeken naar duurzame warmtebronnen. Zowel voor de RES Midden-Holland als voor de Transitievisie Warmte is van belang uit te zoeken wat de mogelijkheden zijn. Daarvoor zijn in 2019 verschillende onderzoeken naar mogelijke alternatieven gestart. Denk hierbij aan onderzoeken naar de mogelijkheden van een warmtenet op basis van aardwarmte, restwarmte van industrie en van aquathermie (warmte uit oppervlaktewater en riolering), maar ook naar de ruimte voor windturbines en zonnevelden.

3. In 2019 is de campagne 'Dit doen wij, wat doe jij?' ontwikkeld. De campagne wordt gelanceerd op 17 februari 2020 tijdens de eerste grote bewonersbijeenkomst over de energietransitie. Basis van de campagne is de website www.maakgoudaduurzaam.nl. De website is in 2019 vernieuwd zodat informatie makkelijker te vinden is.

4. Zoals bij punt 1 beschreven werkt de gemeente met partners in de stad aan een afwegingskader om in de Transitievisie Warmte te komen tot de keuze voor een eerste gasvrije woonbuurt.

5. Om het kennisniveau in de gemeente te versterken, is er in 2019 deelgenomen aan de leerkringen van de VNG over de Transitievisie Warmte en over communicatie en participatie. Daarnaast zijn alle bijeenkomsten van de provincie Zuid-Holland over de energietransitie bijgewoond, evenals de bijeenkomsten van het Programma Aardgasvrije Wijken.

6. In 2019 heeft de gemeente zich samen met de Omgevingsdienst Midden-Holland en het Duurzaamheidsplatform Gouda (DPG) ingespannen om ook bedrijven te stimuleren energie te besparen en duurzaam op te wekken. Een deel van de bedrijven en instellingen heeft een energiebesparingsplicht op grond van het Activiteitenbesluit. Een deel zet ook vrijwillig in op energiebesparing. Bijvoorbeeld door daken te benutten voor zonnepanelen, voor eigen gebruik of via een postcoderoosregeling voor bewoners in de omgeving. Een mooi voorbeeld van dit laatste zijn de 670 zonnepanelen op het dak van Croda.

7. De gemeente heeft in 2019 contact onderhouden met verschillende bewonersinitiatieven, waarbij beide partijen elkaar konden versterken. Bewoners konden aangeven waar zij tegenaan lopen, de gemeente kon uitleggen wat er van haar kant speelde. Deze win-win versterkt zich in deelname en betrokkenheid bij het organiseren van de transitietafels en de stadsbrede bijeenkomst op 17 februari 2020.

8. Ook in 2019 heeft de gemeente invulling gegeven aan haar voorbeeldfunctie. In maart kondigde de gemeente tijdens het symposium van Duurzaamheidsplatform Gouda aan om komende jaren duurzaamheidsmaatregelen te treffen in 32 gemeentelijke panden. Dit gaat om grote en kleine maatregelen. De Goudse Schouwburg, Chocoladefabriek, Cultuurhuis Garensponnerij, de kinderboerderij en buurservicecentrum Lekkenburg worden voor eind 2020 maximaal verduurzaamd. Verschillende sportaccommodaties zijn inmiddels voorzien van zonnepanelen en zonnecollectoren om bijvoorbeeld douchewater te verwarmen. Ook helpen bewegingssensoren om verlichting beter in en uit te schakelen. Ook het et Integraal Huisvestingsplan Onderwijs zet in op verduurzaming van schoolgebouwen.

Klimaatadaptatie: water en groen

1. De raadsbrede werkgroep Klimaatadaptatie heeft op 11 december 2019 de klimaatadaptatiestrategie en de uitvoeringsagenda ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden. Deze is vervolgens unaniem vastgesteld.

2. Op 6 maart 2019 is het gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023 (GRP) vastgesteld door de raad. In dit GRP wordt gestreefd naar het maximaal meekoppelen van de klimaatopgaven binnen de GRP-projecten. Zo wordt de capaciteit van nieuwe riolering vergroot en wordt de buitenruimte aangepast voor berging en afvoer. Deze aanpak past binnen de eerder afgesproken ontwikkeling van de rioolheffing (zoals in GRP 2014-2018).

3-4. Op 6 maart 2019 zijn de Structuurvisie Groen en Subsidieverordening Groenfonds vastgesteld. Sindsdien is de aanleg van (openbaar) groen een verplichting bij bouwplanontwikkelingen boven de € 100.000. Om planontwikkelingen enige ruimte te bieden, is de mogelijkheid van compenserende maatregelen opgenomen, waarbij in het uiterste geval de aanleg van groen kan worden afgekocht. De afkoopsommen worden gestort in het Groenfonds. Vanuit dit fonds wordt groenaanleg door de gemeente in de zes minst groene wijken mogelijk gemaakt; ook particuliere initiatieven voor openbaar groen worden uit dit fonds betaald.

5. Naast het extra vergroenen van Gouda via gemeentelijke projecten in de openbare ruimte, is het jaarlijkse lidmaatschap van Operatie Steenbreek verlengd. Operatie Steenbreek richtte zich in eerste instantie op de vergroening van particulier terrein (met name tuinen). De organisatie heet nu Stichting Steenbreek en werkt samen met andere organisaties, waardoor de focus niet meer alleen op particuliere tuinen ligt maar ook op openbare ruimte.

Bodemdaling

1. De gemeente en het Hoogheemraadschap van Rijnland werken aan een plan voor de aanpak van overlast door bodemdaling in de binnenstad: het Kaderplan Bodemdaling Binnenstad. In 2019 is de houtskoolschets opgeleverd, met daarin de belangrijkste dilemma's. Deze houtskoolschets is de hand van een intensief participatietraject met stakeholders besproken en is daarmee de belangrijkste opmaat naar het Kaderplan Bodemdaling Binnenstad. Dit kaderplan zal begin 2020 ter inzage gaan.

2. De gemeente heeft een intensief communicatietraject opgezet rondom grondwater en funderingsproblematiek in de wijken waar rioolprojecten worden uitgevoerd of voorbereid. Daarnaast wordt het funderingsloket@gouda.nl veelvuldig gebruikt.

3. De deelname aan de pilot met het fonds funderingsherstel is met een jaar verlengd voor de eigenaren-bewoners in de Vogelbuurt en Crabethstraat. Zij kunnen aanspraak maken op een lening uit het fonds. Daarnaast biedt de gemeente extra ondersteuning voor bewoners met funderingsvragen door het Kenniscentrum Aanpak Funderingsproblematiek (KCAF) en de Omgevingsdienst Midden-Holland.

Het ministerie heeft medio 2019 het signaal afgegeven het fonds in de huidige vorm te willen sluiten. De reden is dat er te weinig gebruik van wordt gemaakt. Er wordt gedacht over een doorstart. Daar heeft de gemeente geen invloed op, maar is wel bij de gesprekken betrokken. De gemeente blijft inwoners ondersteunen met advies en informatie.

4. De deelname aan het Platform Slappe Bodem is gecontinueerd met inzet op extra middelen voor innovatie en wetenschappelijk onderzoek.

5. In 2019 is de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart gesloten met de rijksoverheid. De inzet is een locatie voor een kenniscentrum bodemdaling in Gouda en het verbreden en delen van de kennis (met name beleidsinstrumenten) die is opgedaan in de historische stad.

3.2.2 Eigen indicatoren

Taakveld	Omschrijving	Gouda	Streefwaarde	Stand 2019
7. Volksgezondheid en milieu	Bomenbalans	22.000	Minimaal 22.000 bomen in openbaar gebied (peil 2006)	22.739 bomen in beheer bij per januari 2020 (exclusief Westergouwe). Dit is een toename van 85 bomen over 2019.
7. Volksgezondheid en milieu	Groenbalans	2.067.000	Minimaal 2.067.000 m2 groen (peil 2016)	2.054.789 m2 per januari 2020 t.o.v. gecorrigeerde waarde van 2.030.300 m2 in 2016 (exclusief Westergouwe)
7. Volksgezondheid en milieu	Groenbalans	2.067.000	Toename aantal m2 openbaar groen in bestaande stad, exclusief Westergouwe	Toename van 24.489 m2 t.o.v. 2016. De toename over 2019 betreft 11.229 m2.

3.2.3 Wettelijk voorgeschreven indicatoren

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht de gemeente om in de programma's te rapporteren over de realisatie van de maatschappelijke effecten aan de hand van voorgeschreven beleidsindicatoren, die gepubliceerd worden op [waarsstaatjegemeente.nl](http://www.waarsstaatjegemeente.nl). Op die website staan alleen de actuele waarden. Om de waarden in perspectief te kunnen plaatsen, zijn in onderstaande tabel ook de relevante waarden uit de Goudse programmabegroting 2019-2022 opgenomen. De wetgever wil met deze kengetallen de vergelijkbaarheid tussen gemeenten vergroten. Alle gemeenten zijn immers verplicht deze kengetallen te publiceren. Veel kengetallen zijn echter niet van recente datum en sluiten vaak onvoldoende aan bij wat de gemeente zelf wil bereiken. Daarom heeft de gemeente naast de wettelijke verplichte indicatoren ook eigen indicatoren opgenomen.

Taakveld	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland	Streefwaarde	Realisatie
7. Volksgezondheid en milieu	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2016	199	189	100 kg in 2020	
			2018	104	172		105 in 2019
7. Volksgezondheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	2015	0,9	11,8	in 2020 10% toename t.o.v. 2015	
			2017	2,9	Geen data		2,9 in 2018

3.2.4 Wat heeft het gekost?

3.2.4.1 Overzicht exploitatie

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2019 na 2e wijziging	Rekening 2019	Verschil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten	24.453	24.590	24.768	-178
Baten	-26.289	-26.214	-27.045	831
Saldo van baten en lasten	-1.836	-1.624	-2.277	653
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-1.836	-1.624	-2.277	653

3.2.4.2 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven. Een positief bedrag (+) laat zien hoeveel geld dit taakveld per saldo de gemeente heeft gekost.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2019 na 2e wijziging	Rekening 2019	Verschil rekening t.o.v. begroting na wijziging
7.2 Riolering lasten	14.677	14.102	13.883	220
7.2 Riolering baten	-16.483	-16.481	-17.494	1.013
Saldo	-1.806	-2.378	-3.611	1.233
7.3 Afval lasten	7.634	8.345	8.784	-438
7.3 Afval baten	-9.806	-9.734	-9.485	-248
Saldo	-2.172	-1.389	-702	-687
7.4 Milieubeheer lasten	2.143	2.143	2.102	41
7.4 Milieubeheer baten	0	0	-66	66
Saldo	2.143	2.143	2.036	107
Totaal saldo taakvelden	-1.835	-1.624	-2.277	653

3.2.4.3 Verschillenverklaring exploitatie

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
7.2 Riolering	220.000	V		1.013.000	V	
Riool - lasten: Aan de voorziening riolering is € 1.504.000 meer toegevoegd dan begroot. Het nadeel wordt deels gecompenseerd door een aantal meevallers: de kosten van niet-nautisch baggeren vielen lager uit (€ 575.000 voordeel), op de post klimaatmaatregelen buiten projecten om kon een voordeel gerealiseerd worden van € 283.000. Het voordeel op groot onderhoud bedroeg € 193.000; op de post dagelijks onderhoud werd een voordeel gerealiseerd van € 663.000. Overige posten: € 10.000 voordeel. Het saldo van de lasten (€ 220.000 plus het nadeel op de lasten kwijtschelding ad € 76.000) komt op basis van de nacalculatie van de compensabele BTW ten gunste van het resultaat.	220.000	V	I			
Riool - baten: Extra inkomsten rioolheffing (in het bijzonder huishoudens) leiden tot een voordeel van € 897.000. Voor een bedrag van € 111.000 zijn bijdragen ontvangen van het Rijk (i.v.m. onderzoek naar niet-gesprongen explosieven in watergangen) en van Hoogheemraadschap Rijnland (bijdrage kosten onderzoek bodemdaling). Deze posten waren niet begroot. Het saldo van de baten (€ 1.013.000) komt op basis van de nacalculatie van de compensabele BTW ten gunste van het resultaat.				1.013.000	V	I
Opmerking kwijtscheldingen taakveld 6.3: Deze kosten worden betrokken bij de calculatie baten en lasten riolering. Op basis van het vigerende kwijtscheldingsbeleid is er voor een bedrag van € 76.000 meer aan kwijtschelding rioolheffing verleend dan was begroot.						
7.3 Afval	438.000	N		248.000	N	
Afval - lasten: De kosten van inzameling en verwerking vielen € 417.000 hoger uit dan begroot, voornamelijk veroorzaakt door verwerkingskosten afvalbrenngstation en inzameling. Overige nadelen € 19.000.	436.000	N	I			
Afval - baten: De meer-inkomsten vergoeding verpakkingen plastic, metaal en drankkartons (PMD) en oud papier en karton (OPK), in totaal € 264.000 zorgden voor meer baten ten opzichte van de begroting. Dit ondanks de papierprijs die onder druk staat. Zowel voor PMD als voor OPK liggen de ingezamelde hoeveelheden op een hoger niveau dan waar in de aangepaste begroting van uitgegaan was.				248.000	N	I
Opmerking kwijtscheldingen taakveld 6.3: Deze kosten worden betrokken bij de calculatie baten en lasten afval. Op basis van het vigerende kwijtscheldings-						

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
beleid is er voor een bedrag van € 71.000 meer aan kwijtscheldingen verleend dan begroot.						
Overig	2.000	N	I			
7.4 Milieubeheer	41.000	V		66.000	V	
Milieu en Energie: Het voordeel bij de baten wordt veroorzaakt door de restitutie van een bedrag (op basis van een nacalculatie kosten geluids-saneringsproject) en de ontvangen bijdrage in verband met de concessie Laadpalen - elektrisch rijden. Beide bedragen waren niet begroot.				66.000	V	I
Overig	41.000	V	I			

3.2.4.4 Investeringsen

Investeringsen op basis van jaar gereed (bedragen * € 1.000)	Gepland 2019	Werkelijk 2019	Vershil
Investeringsen afvalinzameling	433	97	336
Vorbereidingskrediet Ecopark	166	101	65
Riolering	6.231	6.575	-344
TOTAAL	6.830	6.773	57

Toelichting op het investeringsoverzicht

Investeringsen afvalinzameling

Dit budget is ter dekking van de kosten van investeringsuitgaven afvalinzameling (bijvoorbeeld ombouw van ondergrondse restafvalcontainers).

Vorbereidingskrediet Ecopark

Ter dekking van de voorbereidingskosten Ecopark is een investeringsbudget beschikbaar gesteld. Op basis van een collegebesluit vindt definitieve besluitvorming over het restant-deel van dit voorbereidingskrediet plaats na oplevering van het Ecopark.

Riolering

De overschrijding op het investeringsbudget wordt veroorzaakt door niet voorziene meerkosten rioolwerkzaamheden Raam en omgeving.

3.2.5 Verbonden partijen

Verbonden partijen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente. Meer informatie over de verbonden partijen is te vinden in de paragraaf Verbonden Partijen.

Verbonden partijen	Doel
Omgevingsdienst Midden-Holland (milieudeel)	De ODMH draagt bij aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving. Dit doet hij door milieutaken in de hele regio en bouw- en woningtoezichttaken in een deel ervan uit te voeren in opdracht van de aangesloten gemeenten en de provincie Zuid-Holland.
Natuur en recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland	De Groenalliantie behartigt de bovengemeentelijke belangen van het beheer en de ontwikkeling van groengebieden. Het behoud en de versterking van de groen- en recreatieve verbindingen, de landschappelijke kwaliteiten van en de biodiversiteit binnen de groengebieden, alsmede de bevoordeling van de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht.
Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland	De BSGR verzorgt de heffing en invordering van de lokale belastingen voor het Hoogheemraadschap van Rijnland en negen gemeenten. Daarnaast bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarden voor alle onroerende zaken in de deelnemende gemeenten.

Omgevingsdienst Midden-Holland (milieudeel)

De milieutaken van de ODMH omvatten vergunningverlening, toezicht en handhaving van milieuregels, en advisering, ontwikkeling en uitvoering van milieu- en duurzaamheidsbeleid. Voor 2019 ging het daarbij voor Gouda om ongeveer 150 milieuvergunningen, meldingen en ontheffingen en 300 toezichtstaken.

Het coalitieakkoord "Nieuwe energie - Samenwerken en investeren voor Gouda" beschrijft de gemeentelijke doelstellingen voor deze bestuursperiode. De ODMH heeft in 2019 een grote bijdrage geleverd aan de thema's en raadsbrede programma's Energietransitie, klimaatadaptatie, (vorbereiding van de) Omgevingswet en Gouda 750.

Natuur en recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland

Niet alleen groen in de stad is van belang voor klimaatadaptatie; groen rondom de stad vervult die functie ook. De recreatiegebieden van de Groenalliantie dragen bij aan vermindering van hittestress, geven de bewoners ruimte om de warme stad voor een paar uur te 'ontvluchten' en fungeren mee in het totale wateropvangsysteem van de stad. De beleidsnotitie voor verduurzaming is in de maak en kan in 2020 waarschijnlijk door het bestuur van de Groenalliantie worden vastgesteld.

Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de reinigingsheffingen en de rioolheffingen ter dekking van de kosten van het ophalen en verwerken van afvalstoffen en voor de werking van een adequaat rioolstelsel. De aanslagen zijn overeenkomstig de betreffende belastingverordeningen opgelegd.

3.3 Wonen en leefomgeving

Lasten in €
47.153

Baten in €
24.684

Percentage van totale uitgaven
17%

Waar staat het programma voor?

Hoe blijft Gouda bereikbaar? Hoe komen de juiste woningen op de juiste plek? Wat is nodig voor een gezonde en veilige leefomgeving? Hoe blijven we gemengde woonwijken houden, waar inwoners een breed woonaanbod kunnen vinden voor elk wat wils? Al deze onderwerpen komen samen in het programma Leefomgeving en Wonen.

Wat heeft Gouda bereikt?

Versnelling woningbouw Gouda

In gesprek met marktpartijen, woningcorporaties en omwonenden is voor de Spoorzone een ontwerp Ontwikkelperspectief opgesteld. Voor diverse locaties in de Spoorzone zijn overeenkomsten gesloten met ontwikkelende partijen. Voor de uitvoering van dit programma is een interne programmamanager aangesteld, die de samenhang tussen de verschillende bouwinitiatieven en ontwikkelingen van de gemeentelijke bouwlocaties bewaakt. Om versnelling van de woningbouw mogelijk te maken is een samenwerking aangegaan met de provincie Zuid-Holland.

Uitvoeren van het mobiliteitsplan

In 2019 is een ontwerp Verkeerscirculatieplan met een bijbehorend maatregelpakket opgesteld. Dit plan wordt in de loop van 2020 opnieuw aan de raad ter vaststelling aangeboden. Het college heeft een *no-regret* maatregelenpakket opgesteld; maatregelen die los van de effecten van een verkeerscirculatieplan kunnen worden uitgevoerd.

Op vier locaties zijn maatregelen getroffen om verkeerssituaties te verbeteren. Voor nog eens tien projecten zijn voorbereidingen getroffen.

Duurzaam beheer openbare ruimte

Met ingang van 1 januari 2019 zijn alle infrabeheer taken (exclusief afval en straatreiniging) weer onder aansturing van de gemeente geplaatst. Het beheerplan Groot onderhoud en vervanging is geactualiseerd. Hiermee zijn de lange termijnkosten en financieringsbehoefte voor de eerstvolgende 8 jaar in beeld gebracht. Ook zijn de eerste stappen gezet om een duurzamere openbare ruimte te realiseren. In enkele interne bijeenkomsten is informatie gedeeld over duurzaamheid, duurzame inkoop en duurzame innovaties.

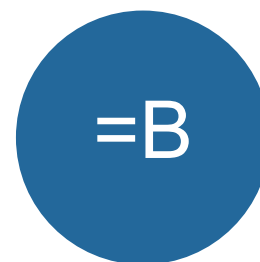
Wat zijn de belangrijkste indicatoren?

In 2019 zijn afspraken gemaakt over extra sociale huurwoningen.

Het aantal speelplekken is met 1 toegenomen naar 152.

De gemiddelde kwaliteit van de openbare ruimte is op niveau B (CROW) gebleven.